

Výzkumný a vývojový ústav dřevařský

OBSAH

Předmluva	8
<i>Kapitola 1: PROBLEMATIKA ELEKTRONOVÉHO MIKROSKOPU</i>	
<i>Kapitola 2: PRINCIP ELEKTRONOVÉHO MIKROSKOPU</i>	
2.1 Konstrukční podmínky	14
2.2 Optická soustava	15
2.3 Hloubka ostrosti	24
2.4 Dosažitelná rozlišovací schopnost	26
<i>Kapitola 3: OSVĚTLOVACÍ SOUSTAVA</i>	
3.1 Elektronová tryska	28
3.2 Kondensor	34
3.3 Zvláštní zdroje osvětlení	37
3.4 Konstrukční provedení osvětlovací soustavy se žhavou kathodou	42
3.4.1 Kathoda	42
3.4.2 Wehneltův válec a anoda	44
3.4.3 Kondensor	44
3.5 Měření	45
3.6 Vady způsobené zdrojem osvětlení	47
<i>Kapitola 4: MAGNETICKÉ ČOČKY</i>	
4.1 Výpočet ohniskové délky	51
4.2 Výpočet rozložení pole v čočce	53
4.3 Dráha elektronu	58
4.4 Měření magnetického pole	66
4.5 Měření ohniskových délek	68
4.6 Materiál magnetického obvodu	71
4.7 Návrh budícího vinutí	74
4.8 Optické vady	75
4.8.1 Sférická vada	75
4.8.2 Chromatická vada	80
4.8.3 Skreslení	81
4.8.4 Měření optických vad	83
<i>Kapitola 5: OBJEKTIV</i>	
5.1 Návrh optimálního objektivu	89
5.2 Konstrukční provedení objektivu	94

5.3	Preparát	96
5.4	Clona v objektivu	104
<i>Kapitola 6: PROJEKTIV</i>		
6.1	Návrh projektivu	112
6.2	Provedení projektivů	119
<i>Kapitola 7: PREPARÁT</i>		
7.1	Rozptyl elektronů	121
7.2	Vliv preparátu na kontrast obrazu	125
7.3	Teplota preparátu	131
7.4	Úsazování nečistot na preparátu	133
7.5	Temné pole	135
7.6	Fázový kontrast	137
7.7	Difrakční obraz	138
<i>Kapitola 8: OBRAZ</i>		
8.1	Energetické poměry na stínítku	140
8.2	Problém zaostření detailu	144
8.3	Určení zvětšení u elektronového mikroskopu	146
8.4	Určení tloušťky preparátu	150
<i>Kapitola 9: STÍNÍTKO ELEKTRONOVÉHO MIKROSKOPU</i>		
9.1	Vlastnosti luminiscenčního stínítka	160
9.2	Zhotovení stínítka	162
<i>Kapitola 10: FOTOGRAFOVÁNÍ</i>		
10.1	Zvláštnosti fotografického materiálu v elektronové mikroskopii	164
10.2	Vlastnosti fotografického materiálu	165
10.3	Mikroskopické vlastnosti fotografického materiálu	168
10.4	Určení expoziční doby	170
10.5	Vakuové vlastnosti fotografického materiálu	173
10.6	Fotografický materiál a jeho zpracování	174
<i>Kapitola 11: PODMÍNKY VYSOKÉ ROZLIŠOVACÍ SCHOPNOSTI</i>		
11.1	Rozlišovací schopnost elektronového mikroskopu	177
11.2	Vznik Fresnelových ohybových jevů	180
11.3	Příčiny snižující rozlišovací schopnost	187
11.4	Osový astigmatismus	194
11.5	Centrování elektronového mikroskopu a přípustné tolerance	214
11.6	Centrovací soustavy	218
<i>Kapitola 12: ELEKTRONOVÁ DIFRAKCE</i>		
12.1	Elektronová difrakce bez použití zaostřovací čočky	227
12.2	Elektronová difrakce s použitím zaostřovací čočky	227

12.3 Elektronová difrakce s velkou dispersí	228
12.4 Difrakce u třístupňové optické soustavy	231
12.5 Rozlišovací schopnost	234
12.6 Cejchování přístroje	235

Kapitola 13: ODRAZOVÝ ELEKTRONOVÝ MIKROSKOP

13.1 Zvláštní vlastnosti odrazového elektronového mikroskopu . . .	240
13.2 Rozlišovací schopnost odrazového elektronového mikroskopu .	242
13.3 Rozměrové skreslení a jeho korekce	244
13.4 Hloubka ostrosti	246
13.5 Vznik kontrastu obrazu	247
13.6 Znečišťování preparátu	251
13.7 Úprava pro odrazovou elektronovou mikroskopii	253

Kapitola 14: EMISNÍ ELEKTRONOVÁ MIKROSKOPIE

14.1 Význam emisní elektronové mikroskopie	255
14.2 Imersní objektiv	255
14.3 Rozlišovací schopnost emisního elektronového mikroskopu . .	257
14.4 Charakteristické vlastnosti imersního objektivu	259
14.5 Provedení emisního elektronového mikroskopu	262
14.6 Vakuová soustava emisního elektronového mikroskopu	267
14.7 Zdroj vysokého napětí a žhavicího proudu	268
14.8 Příprava preparátů	269
14.9 Měření teploty pozorovaného vzorku	271
14.10 Určení zvětšení u emisního elektronového mikroskopu	273

Kapitola 15: VAKUOVÁ TECHNIKA

15.1 Zásady návrhu na čerpací soustavu	274
15.2 Vakuová čerpadla	280
15.3 Měření nízkých tlaků	289
15.4 Konstrukční zásady u vakuových zařízení	294
15.5 Obsluha vakuových přístrojů a hledání netěsností	300

Kapitola 16: NAPÁJECÍ ZDROJE U ELEKTRONOVÉHO MIKROSKOPU

16.1 Rozdělení napájecích zdrojů	305
16.2 Zdroje budícího proudu magnetických čoček	307
16.3 Zdroje vysokého napětí	311
16.4 Stabilisace vysokého napětí	317

Kapitola 17: ČIŠTĚNÍ ELEKTRONOVÉHO MIKROSKOPU

17.1 Původ znečištění	324
17.2 Rozpoznání a odstranění nečistot	325

Kapitola 18: POPIS ČESKOSLOVENSKÝCH ELEKTRONOVÝCH MIKROSKOPŮ

18.1 Stolní elektronový mikroskop Tesla BS 242	334
18.2 Universální elektronový mikroskop Tesla BS 241	339
18.3 Obsluha československých elektronových mikroskopů	343
18.3.1 Poruchy zdrojů a centrování mikroskopu	345

Literatura	354
Rejstřík	360